

*Tuần 1-2*  
*Tiết 1-2*

*Ngày soạn: 4/9/2025*

*Lớp dạy: 10/1-9*

## **CHỦ ĐỀ 1: LỊCH SỬ VÀ SỬ HỌC**

### **Bài 1: HIỆN THỰC LỊCH SỬ VÀ LỊCH SỬ ĐƯỢC CON NGƯỜI NHẬN THỨC** **I. MỤC TIÊU**

- Giúp HS làm quen với lịch sử với tư cách là một môn khoa học thực sự, rất cần thiết và hữu ích cho cuộc sống con người. Là một khoa học, sử học có đối tượng nghiên cứu, nguyên tắc, phương pháp nghiên cứu riêng và có chức năng nhiệm vụ quan trọng trong đời sống con người.
- HS khắc phục những sai lầm, nhất là cách tư duy một chiều về lịch sử, coi lịch sử là môn học thuộc lòng những kiến thức có sẵn, không cần khám phá gì thêm và cũng không vận dụng được gì trong cuộc sống. Qua đó giúp HS phát triển toàn diện ba nhóm năng lực cơ bản của môn học, bao gồm năng lực tìm hiểu, năng lực nhận thức, tư duy lịch sử và năng lực vận dụng kiến thức, kĩ năng đã học trên cơ sở những kiến thức cơ bản, gần gũi hữu ích.
- Giúp HS phát triển những phẩm chất cốt lõi như: trung thực, khách quan, trách nhiệm, chăm chỉ và sáng tạo trong cuộc sống.

#### **1. Về kiến thức:**

- Trình bày được khái niệm lịch sử; phân biệt được hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử thông qua ví dụ cụ thể.
- Giải thích được khái niệm Sử học.
- Nêu được chức năng nhiệm vụ và một số nguyên tắc cơ bản của Sử học
- Nêu được một số phương pháp cơ bản của Sử học thông qua các bài tập cụ thể (ở mức độ đơn giản)

Phân biệt được các nguồn sử liệu, biết cách sưu tầm, thu thập, xử lí thông tin, sử liệu để học tập, khám phá lịch sử.

#### **2. Về năng lực:**

- Năng lực chung: Năng lực giao tiếp và hợp tác; tự học; giải quyết vấn đề.
- Năng lực riêng:
  - + Rèn luyện cho học sinh kĩ năng sưu tầm, khai thác và sử dụng sử liệu trong học tập lịch sử, trình bày, giải thích, phân tích...sự kiện, quá trình lịch sử liên quan đến bài học, vận dụng kiến thức kĩ năng đã học để giải quyết những tình huống/bài tập nhận thức mới.
  - + Trên cơ sở đó góp phần hình thành và phát triển các năng lực: Tìm hiểu lịch sử, nhận thức lịch sử, vận dụng kiến thức kĩ năng đã học.

#### **3. Về phẩm chất:**

- Bồi dưỡng các phẩm chất như: Trung thực, sáng tạo, chăm chỉ, trách nhiệm, có ý thức tìm tòi khám phá lịch sử

## II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

### 1. Giáo viên:

- Giáo án (kế hoạch dạy học): Dựa vào nội dung của Chương trình môn học SGK để chuẩn bị theo định hướng phát triển năng lực và phẩm chất của HS.
- Một số tranh ảnh, hiện vật lịch sử, một số tư liệu lịch sử tiêu biểu gắn với nội dung bài học.
- Tập bản đồ và tư liệu Lịch sử 10.
- Máy tính, máy chiếu (nếu có) .

### 2. Học sinh:

- Sách giáo khoa
- Tranh ảnh tư liệu sưu tầm liên quan đến bài học và dụng cụ học tập theo yêu cầu và sự hướng dẫn của GV

## III. TIẾN TRÌNH DẠY - HỌC:

### 1. HOẠT ĐỘNG KHỞI ĐỘNG

**a. Mục tiêu:** Khơi gợi sự chú ý của HS, giúp HS nhận thức được đây là một sự kiện lịch sử. Tạo tâm thế cho HS đi vào tìm hiểu bài học mới

**b. Nội dung :** Học sinh dưới sự hướng dẫn của giáo viên sẽ trả lời câu hỏi theo yêu cầu của giáo viên

**c. Sản phẩm:** Đây là sự kiện Mĩ ném bom nguyên tử xuống Nhật Bản

**d. Tổ chức thực hiện:**

**Bước 1: GV chuyển giao nhiệm vụ học tập.**

- Giáo viên cho HS xem một đoạn video về sự kiện Mĩ ném bom nguyên tử xuống Nhật Bản và yêu cầu HS trả lời câu hỏi:

? Xem video và cho biết sự kiện lịch sử nào đang được nhắc tới trong video?

**Bước 2: HS thực hiện nhiệm vụ học tập.**

- HS trả lời câu hỏi.
- GV hướng dẫn, theo dõi, hỗ trợ HS nếu cần thiết.

**Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động**

- GV mời đại diện HS trả lời câu hỏi.
- GV mời HS khác nhận xét, bổ sung.

**Bước 4: Đánh giá, chuẩn kiến thức**

GV đánh giá, nhận xét, chuẩn kiến thức, bổ sung, chuyển sang nội dung mới.

*Lịch sử là một dòng chảy liên tục theo thời gian từ quá khứ đến hiện tại, diễn ra một lần và không lặp lại. Lịch sử được hậu thế nhận thức dựa vào những mảnh vỡ của sự kiện (Tư liệu) và bị chi phối bởi quan điểm chủ quan của con người. Vậy làm thế nào để tiếp cận lịch sử một cách khách quan, trung thực gần với sự thật nhất? Để trả lời cho câu hỏi này chúng ta cùng tìm hiểu vào bài học hôm nay.*

## 2. HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

**Hoạt động 1. Lịch sử, hiện thực lịch sử và lịch sử được con người nhận thức**

**a. Mục tiêu:** Học sinh trình bày được khái niệm lịch sử; phân biệt được hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử thông qua ví dụ cụ thể

- Góp phần hình thành năng lực tìm hiểu lịch sử, năng lực nhận thức và tư duy lịch sử cho HS.

**b. Nội dung :** Học sinh nghiên cứu sách giáo khoa quan sát tranh ảnh, thảo luận nhóm trả lời các câu hỏi của giáo viên

**c. Sản phẩm:** Khái niệm lịch sử, hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử

**d. Tổ chức thực hiện:**

**Bước 1. Chuyển giao nhiệm vụ học tập**

**Nhiệm vụ 1: Thảo luận cặp đôi**

GV tổ chức cho HS làm việc theo cặp đôi và trả lời các câu hỏi sau:

? Lịch sử là gì?

? Hiện thực lịch sử là gì?

? Nhận thức lịch sử là gì?

**Nhiệm vụ 2: Làm bài tập**

- GV lấy ví dụ cho HS về hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử

+ Sự kiện Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc Tuyên ngôn độc lập ngày 2-9-1945 là Hiện thực lịch sử

+ Câu chuyện Con ngựa thành Tro-roi là Nhận thức lịch sử

**- Bài tập 1: xác định hiện thực lịch sử và lịch sử được con người nhận thức:**

GV đưa ra 1 số bài tập về hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử để HS thực hiện

+ Sự kiện 1: Tại nơi đây, ngày 27/4/1521 La-pu-la-pu và người dân địa phương đã đẩy lùi quân xâm lược Tây Ban Nha và giết chết tên chỉ huy Ma-gien-lăng. Do đó, La-pu-la-pu đã trở thành người Phi-lip-pin đầu tiên đánh đuổi được quân xâm lược Châu Âu. (Bia tưởng niệm thủ lĩnh La-pu-la-pu)

+ Sự kiện 2: Di tích bãi cọc Bạch Đằng

+ Sự kiện 3: Mũi tên bằng Đồng tìm thấy ở Cổ Loa (1959)

+ Sự kiện 4: Chuyện nỏ thần

**Bước 2. Thực hiện nhiệm vụ học tập**

- HS đọc SGK và thực hiện yêu cầu. GV khuyến khích học sinh hợp tác với nhau khi thực hiện nhiệm vụ học tập.

- GV lấy ví dụ cho HS về hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử

+ Sự kiện Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc Tuyên ngôn độc lập ngày 2-9-1945 là Hiện thực lịch sử

+ Câu chuyện Con ngựa thành Tro-roi là Nhận thức lịch sử

**- Bài tập xác định hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử:**

+ Sự kiện 1: Tại nơi đây, ngày 27/4/1521 La-pu-la-pu và người dân địa phương đã đẩy lùi quân xâm lược Tây Ban Nha và giết chết tên chỉ huy Ma-gien-lăng. Do đó, La-pu-la-pu đã trở thành người Phi-lip-pin đầu tiên đánh đuổi được quân xâm lược Châu Âu. (Bia tưởng niệm thủ lĩnh La-pu-la-pu) → Nhận thức lịch sử

+ Sự kiện 2: Di tích bãi cọc Bạch Đằng → Hiện thực lịch sử

+ Sự kiện 3: Mũi tên bằng Đồng tìm thấy ở Cổ Loa (1959) → Hiện thực lịch sử

+ Sự kiện 4: Chuyện nỏ thần → Nhận thức lịch sử

**Bước 3. Báo cáo kết quả hoạt động**

- Nhóm HS lần lượt trả lời các câu hỏi

**Bước 4. Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập**

HS phân tích, nhận xét, đánh giá kết quả của học sinh.

GV bổ sung phần phân tích nhận xét, đánh giá, kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của học sinh. Chính xác hóa các kiến thức đã hình thành cho học sinh.

**Lịch sử, hiện thực lịch sử và lịch sử được con người nhận thức**

- Lịch sử: là tất cả những gì diễn ra trong quá khứ. Lịch sử loài người là toàn bộ hoạt động của con người từ khi xuất hiện tới nay.
- Hiện thực lịch sử: Là toàn bộ những gì đã diễn ra trong quá khứ, tồn tại 1 cách khách quan, không phụ thuộc vào ý muốn chủ quan của con người (người nhận thức)
- Lịch sử được con người nhận thức: Là toàn bộ những tri thức, hiểu biết, những ý niệm và hình dung của con người về quá khứ (nhận thức về sự việc đã xảy ra).

**Hoạt động 2. Đối tượng nghiên cứu của Sử học**

**a. Mục tiêu:** Học sinh giải thích được khái niệm sử học; trình bày được đối tượng nghiên cứu của Sử học thông qua ví dụ cụ thể; - Nêu được một số phương pháp cơ bản của Sử học thông qua các bài tập cụ thể (ở mức độ đơn giản)

- HS phân biệt được các nguồn sử liệu; biết cách sưu tầm, thu thập, xử lý thông tin sử liệu để học tập, khám phá lịch sử.

**b. Nội dung :** Học sinh nghiên cứu sách giáo khoa quan sát tranh ảnh, thảo luận nhóm trả lời các câu hỏi của giáo viên

**c. Sản phẩm:** Khái niệm, đối tượng nghiên cứu của Sử học

**d. Tổ chức thực hiện:**

**Bước 1. Chuyển giao nhiệm vụ học tập**

GV tổ chức cho HS trả lời các câu hỏi : hãy nêu đối tượng của Sử học

**Bước 2. Thực hiện nhiệm vụ học tập**

- HS đọc SGK và thực hiện yêu cầu. GV khuyến khích học sinh hợp tác với nhau khi thực hiện nhiệm vụ học tập.

**Bước 3. Báo cáo kết quả hoạt động**

- HS trả lời các câu hỏi

**Bước 4. Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập**

HS phân tích, nhận xét, đánh giá kết quả của học sinh.

GV bổ sung phần phân tích nhận xét, đánh giá, kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của học sinh. Chính xác hóa các kiến thức đã hình thành cho học sinh.

**2. Đối tượng nghiên cứu của Sử học.**

-Đối tượng nghiên cứu của Sử học rất đa dạng và mang tính toàn diện gồm toàn bộ những hoạt động của con người trong quá khứ diễn ra trên mọi lĩnh vực.

**GV bổ sung**

**- Khái niệm, đối tượng của Sử học**

+ *Sử học là khoa học nghiên cứu về quá khứ loài người*

+ **Đối tượng:** *Sử học chính là toàn bộ quá khứ của loài người. Đó có thể là quá khứ của một cá nhân, một nhóm, cộng đồng người, hay một quốc gia, khu vực hoặc toàn thể nhân loại.*

**Hoạt động 3. Chức năng, nhiệm vụ của Sử học**

**a. Mục tiêu:** Học sinh trình bày được đối tượng nghiên cứu của Sử học thông qua ví dụ cụ thể; nêu được chức năng cơ bản của Sử học.

- Nêu được một số phương pháp cơ bản của Sử học thông qua các bài tập cụ thể (ở mức độ đơn giản)

- HS phân biệt được các nguồn sử liệu; biết cách sưu tầm, thu thập, xử lý thông tin sử liệu để học tập, khám phá lịch sử.

**b. Nội dung :** Học sinh nghiên cứu sách giáo khoa quan sát tranh ảnh, thảo luận nhóm trả lời các câu hỏi của giáo viên

**c. Sản phẩm:** chức năng và nhiệm vụ của Sử học

**d. Tổ chức thực hiện:**

**Bước 1. Chuyển giao nhiệm vụ học tập**

GV tổ chức cho HS làm việc nhóm và trả lời các câu hỏi sau:

+Nhóm 1,2: Chức năng của Sử học

+Nhóm 3,4: Nhiệm vụ của Sử học

**Bước 2. Thực hiện nhiệm vụ học tập**

- HS đọc SGK và thực hiện yêu cầu. GV khuyến khích học sinh hợp tác với nhau khi thực hiện nhiệm vụ học tập.

**Bước 3. Báo cáo kết quả hoạt động**

- Nhóm HS lần lượt trả lời các câu hỏi

**Bước 4. Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập**

HS phân tích, nhận xét, đánh giá kết quả của học sinh.

GV bổ sung phần phân tích nhận xét, đánh giá, kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của học sinh. Chính xác hóa các kiến thức đã hình thành cho học sinh.

**2. Đối tượng, chức năng, nhiệm vụ của Sử học.**

**a. Đối tượng nghiên cứu của Sử học**

-Đối tượng nghiên cứu của Sử học rất đa dạng và mang tính toàn diện gồm toàn bộ những hoạt động của con người trong quá khứ diễn ra trên mọi lĩnh vực.

**b. Chức năng, nhiệm vụ của Sử học**

- Là khôi phục hiện thực lịch sử thật chính xác và khách quan.

- Phục vụ cuộc sống của con người hiện tại thông qua những bài học kinh nghiệm được đúc kết từ quá khứ.

**GV bổ sung**

**- Chức năng của Sử học:**

+ Khôi phục các sự kiện lịch sử diễn ra trong quá khứ.

+ Giáo dục tư tưởng, tình cảm, đạo đức. Rút ra bài học kinh nghiệm cho cuộc sống và hiện tại.

**- Nhiệm vụ của Sử học**

+ Nhận thức: Cung cấp tri thức khoa học giúp con người tìm hiểu, khám phá hiện thực lịch sử một cách khách quan.

+Giáo dục: Góp phần truyền bá những giá trị và truyền thống tốt đẹp trong lịch sử cho thế hệ sau.

+Dự báo: Thông qua việc tổng kết thực tiễn rút ra bài học kinh nghiệm...góp phần dự báo về tương lai của đất nước, nhân loại.

- Ngoài ra, làm sử học phải dựa trên nguyên tắc cơ bản là:

+ Khách quan: Là nguyên tắc quan trọng nhất. Tái hiện hiện thực lịch sử. Dựa trên các nguồn sử liệu, nhà sử học khôi phục lại hiện thực lịch sử một cách khách qua, không nhìn nhận phiến diện, một chiều

+ Trung thực: Tôn trọng sự thật lịch sử và tái hiện nó một cách chân thực vừa trên những sử liệu đáng tin cậy, không xuyên tạc sự thật lịch sử

+ Tiến bộ: Từ thấu hiểu quá khứ, sử học hướng đến phục vụ cuộc sống con người, góp phần xây dựng xã hội văn minh, tiến bộ

### 3. HOẠT ĐỘNG LUYỆN TẬP

**a. Mục tiêu:** Nhằm củng cố, hệ thống hóa, hoàn thiện kiến thức mới mà HS đã được lĩnh hội ở hoạt động hình thành kiến thức về hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử.

**b. Nội dung:** GV giao nhiệm vụ cho HS trả lời các câu hỏi thông qua trò chơi “Tây Du Kí”. Trong quá trình làm việc HS có thể trao đổi với bạn hoặc thầy, cô giáo.

**c. Sản phẩm:** Câu trả lời của HS

**d. Tổ chức thực hiện:**

**Bước 1: GV giao nhiệm vụ cho HS:**

- Giáo viên mời HS tham gia trò chơi “Tây Du Kí” và phổ biến luật chơi cho HS: Trong rừng có rất nhiều yêu quái xuất hiện để cản đường thầy trò Đường Tăng đi lấy kinh, em hãy giúp thầy trò Đường Tăng bằng cách vượt qua các câu hỏi của yêu quái.

**Câu hỏi 1: : Hiện thực lịch sử là gì?**

- A. Là tất cả những gì diễn ra trong quá khứ
- B. Là tất cả những gì diễn ra trong quá khứ của loài người
- C. Là tất cả những gì diễn ra trong quá khứ mà con người nhận thức được.
- D Là khoa học tìm hiểu về quá khứ

**Câu hỏi 2: Nhận thức lịch sử là gì?**

- A. Là những mô tả của con người về quá khứ đã qua
- B. Là những công trình nghiên cứu lịch sử
- C. Là những hiểu biết của con người về quá khứ, được tái hiện hoặc trình bày theo những cách khác nhau
- D. Là những lễ hội lịch sử văn hóa được phục dựng

**Câu hỏi 3: Ý nào sau đây KHÔNG phản ánh đúng nguyên tắc cơ bản trong nghiên cứu lịch sử?**

- A. Tiến bộ
- B. Vì người lao động
- C. Trung thực
- D. Khách quan

**Câu hỏi 4: Ý nào sau đây KHÔNG phải là đối tượng nghiên cứu của Sử học**

- A. Quá khứ của toàn thể nhân loại
- B. Quá khứ của một quốc gia hoặc khu vực trên thế giới

C. Quá khứ của một cá nhân hoặc một nhóm, một cộng đồng người

D. Những hiện tượng tự nhiên xảy ra trong quá khứ

**Câu hỏi 5: So với hiện thức lịch sử, nhận thức lịch sử có đặc điểm gì?**

A. Nhận thức lịch sử luôn phản ánh đúng hiện thực lịch sử

B. Nhận thức lịch sử không thể tái hiện đầy đủ hiện thực lịch sử

C. Nhận thức lịch sử thường lạc hậu hơn hiện thực lịch sử

D. Nhận thức lịch sử độc lập, khách quan với hiện thực lịch sử

**Bước 2: HS tiếp nhận, thực hiện nhiệm vụ:**

HS suy nghĩ trả lời câu hỏi

**Bước 3:** Báo cáo thảo luận

Hs trả lời câu hỏi

**Bước 4:** GV nhận xét, chuẩn kiến thức

Sản phẩm dự kiến

|         |   |   |   |   |   |
|---------|---|---|---|---|---|
| Câu hỏi | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| Đáp án  | A | C | B | D | B |

#### **4. HOẠT ĐỘNG VẬN DỤNG**

**a. Mục tiêu:** Vận dụng kiến thức, kỹ năng đã có để thực hiện nhiệm vụ được giao. Thông qua đó HS rèn luyện khả năng tìm kiếm, tiếp cận và xử lý thông tin từ nhiều nguồn khác nhau, góp phần hình thành và phát triển năng lực tự tìm hiểu lịch sử, tự học lịch sử.

**b. Nội dung:** GV giao cho HS thực hiện ngoài giờ học trên lớp.

**c. Sản phẩm:** Bài trả lời theo câu hỏi của giáo viên

**d. Tổ chức thực hiện:**

**Bước 1:** GV giao nhiệm vụ 1 cho HS:

Giáo viên giao nhiệm vụ cho HS : Tìm kiếm thông tin để tái hiện và khôi phục lại sự kiện chiến thắng Điện Biên Phủ 1954 bằng 1 đoạn văn ngắn từ 7-10 dòng.

**Bước 2:** HS tiếp nhận, thực hiện nhiệm vụ:

**Bước 3:** HS trình bày

**Bước 4:** GV nhận xét, chuẩn kiến thức.

- Học bài, hoàn thành các bài tập và câu hỏi trong sách giáo khoa